

Besluit vergunningaanvraag intern salderen

Datum

2 november 2021

Zaaknummer

2016-009212

Onderwerp

Wet natuurbescherming -
gebiedsbescherming, positieve
weigering vergunningaanvraag

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 15

De heer C.J.D. van Herk
Nieuwstraat 3
4191 PM GELDERMALEN

Locatie

Nieuwstraat 3 te Geldermalsen

Gemeente

West betuwe

Activiteit

Intern wijzigen van een vleeskalverenhouderij

Beste meneer Van Herk,

Hierbij ontvangt u een definitief besluit over bovengenoemde locatie.

Definitief besluit

Op 20 januari 2021 heeft de Raad van State een belangrijke uitspraak gedaan. In de uitspraak over de Logtsebaan¹ geeft de Raad van State aan dat een project vergunningvrij is als op voorhand vaststaat dat de effecten, waaronder de effecten van stikstofdepositie, ten opzichte van de referentiesituatie niet toenemen².

Wij weigeren de vergunning omdat uw aanvraag niet vergunningplichtig is.

Wij publiceren dit besluit op www.overheid.nl. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

---

¹ ECLI:NL:RVS:2021:69

² Het gaat er om dat het aangevraagde project (of de wijziging daarvan) niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie. Onze beoordeling is op grond van de huidige plannen, het huidige recht (de huidige wet- en regelgeving en jurisprudentie) en het huidige beleid. Indien de plannen in vorm of omvang veranderen of het recht of beleid wijzigt dan kan dat tot gevolg hebben dat er geen sprake meer is van een vergunningvrij project.

Datum

2 november 2021

Zaaknummer

2016-009212

Blad

2 van 15

Zienswijze

Een kopie van het besluit wordt ook verstuurd aan de heer Ir. A.K.M. van Hoof die namens de Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (MOB) te Nijmegen en de Vereniging Leefmilieu te Nijmegen een zienswijze heeft ingediend.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat de toelichting op ons besluit. De AERIUS berekeningen zijn als bijlage 2 toegevoegd.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](http:// gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Erik Steenbergen
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummer(s) inzage stukken:

02383250, 02383256, 02383257, 02383260, 02383262, 02383263, 02383265, 02383268,
02383270, 02383272, 03169898, 03334233, 03388139, 03511060, 03531007

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting en voorschriften
- Bijlage 2 – AERIUS- berekeningen
  - Verschilberekening (kenmerk RnEevLQqiZRn d.d. 18 december 2020)
  - Beoogde situatie (kenmerk RY4z5tgTgd6b d.d. 18 december 2020)

Datum

2 november 2021

Zaaknummer

2016-009212

Blad

3 van 15

Beroep

Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

BIJLAGE 1 TOELICHTING

1.1 Leeswijzer

De opbouw van deze toelichting op de vergunning is als volgt:

- Allereerst wordt de *activiteit omschreven*;
- Dan volgt de *procedure*;
- Vervolgens is het *beoordelingskader* toegelicht;
- Onder het kopje *beoordeling* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- Onder het kopje '*zienswijzen*' wordt de binnengekomen zienswijze behandeld;
- De beslissing wordt afgesloten met een *conclusie, overige verplichtingen* en de *juridische grondslagen*.

1.2 Omschrijving activiteiten

Voor het bedrijf aan de Nieuwstraat 3 te Geldermalsen is op 28 juni 2016 een aanvraag ingediend voor een vergunning op grond van de toenmalige Natuurbeschermingswet 1998. Tegen het ontwerp werden zienswijzen ingediend. Op 28 november 2016 werd vergunning verleend. Tegen de vergunning werd beroep aangetekend. Bij uitspraak van 4 juni 2019 werd door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (zaaknummer 201609682/3/R2) werd het besluit vernietigd. In de inspraak werd verwezen naar uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603 van 29 mei 2019. De aanvraag herleefde hierdoor.

Het bedrijf gaat intern wijzigen. Het stalsysteem van stal 2 wordt emissiearm gemaakt waardoor binnen de bestaande stallen 181 extra vleeskalveren gehouden kunnen worden zonder depositietoename.

2 Procedure

Op deze vergunningaanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Op 28 juni 2016 hebben wij uw aanvraag voor een vergunning in het kader van hoofdstuk 2 Wet natuurbescherming ontvangen. Op 23 december 2020 hebben wij het eerdere ontwerpbesluit gepubliceerd. Het heeft daarna 6 weken ter inzage gelegen. Naar aanleiding hiervan zijn er zienswijzen binnengekomen.

2.1 Soortenbescherming

Dit besluit geldt alleen voor gebiedsbescherming. Het is mogelijk dat u ook een ontheffing moet aanvragen voor beschermde soorten. Dit kunt u laten bepalen met een quickscan soortenbescherming. Als u een ontheffing nodig heeft, kunt u deze bij de provincie aanvragen.

2.2 Houtopstanden

Als er bomen of houtopstanden worden gekapt die beschermd zijn op grond van de Wet natuurbescherming dan dient er een kapmelding te worden gedaan en moet de houtopstand worden herplant.

3 Beoordelingskader

3.1 Bepalen vergunningplicht

Als er Natura 2000-gebieden zijn waar het project in de beoogde situatie zorgt voor stikstofdepositie ($> 0,00$ mol N/ha/j) boven de kritische depositie grenswaarde, zijn onder dergelijke omstandigheden significant negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Vergunningplicht ontstaat wanneer significante gevolgen door het project kunnen ontstaan. Dit staat in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming: 'het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Met het in werking treden van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering per 1 juli 2021 geldt er een vrijstelling van de vergunningplicht voor het aspect stikstof voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten waarvan de emissies tijdelijk en beperkt zijn.

Met de huidige aanvraag wordt intern salderen aangevraagd. Wij zullen dus op voorhand moeten beoordelen of vaststaat dat door het toepassen van intern salderen geen toename van de stikstofdepositie plaatsvindt ten opzichte van de referentiesituatie. Als dat het geval is, is er geen vergunningplicht, zoals blijkt uit de eerdergenoemde uitspraak inzake Logtsebaan.

Deze beoordeling is gedaan op grond van de huidige plannen, het huidige recht (de huidige wet- en regelgeving en jurisprudentie) en het huidige beleid. Indien de plannen in vorm of omvang veranderen of het recht, het beleid of de berekeningsmethodiek (een nieuwe AERIUS-versie) wijzigen, kan dat tot gevolg hebben dat aan dit besluit (de positieve weigering) geen rechten meer kunnen worden ontleend. Voorgaande betekent dat u opnieuw zult moeten toetsen of er een vergunningplicht is op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb als zich een van de volgende situaties voordoet:

- Het recht, het beleid of de berekeningsmethodiek verandert voordat de bouw of de voorbereidende werkzaamheden aanvangen;
- U voert de werkzaamheden uit op een andere wijze dan in de aanvraag en eventuele aanvullende informatie door u is aangegeven;
- U houdt zich niet aan de in dit besluit opgenomen beperkingen en/of voorwaarden.

De referentiesituatie wordt als volgt bepaald:

- In het geval dat voor de bestaande activiteit een natuurvergunning is verleend die onherroepelijk is, bepaalt deze natuurvergunning de maximaal toegestane depositie op Natura 2000-gebieden; dus de vergunde depositie is de referentiesituatie;
- Is voor de bestaande activiteit (nog) geen natuurvergunning verleend, dan moet worden vastgesteld of voor de bestaande activiteit toestemming is verleend voordat het regime van artikel 6 Habitatrichtlijn ter bescherming van natuurgebieden, van kracht werd. De toestemming kan bestaan uit een milieuvergunning of milieumelding en dient niet te zijn vervallen.
- Als er meerdere milieuvergunningen of milieumeldingen verleend zijn na de voorgaande milieutoestemming dan moet de toestemming met de laagste depositie die niet is vervallen, gebruikt worden als referentiesituatie. Hierbij mag alleen gebruik worden gemaakt van de in de toestemming opgenomen stikstofemissie voor zover de capaciteit aantoonbaar feitelijk is gerealiseerd. De feitelijk gerealiseerde capaciteit betreft de op het moment van indienen van de aanvraag op grond van een toestemming volledig opgerichte installaties en gebouwen, of gerealiseerde infrastructuur en overige voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de activiteit.

3.2 Duitse Natura 2000-gebieden

Bij ons besluit betrekken we ook eventuele effecten op Natura 2000-gebieden in Duitsland. Voor de beoordeling van een toename sluiten wij aan bij de Duitse manier van beoordelen. Volgens de Duitse overheid is er geen sprake van een negatief effect als de toename van stikstofdepositie lager is dan 7,14 mol N/ha/j op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

4 Beoordeling

4.1 Vergunningplicht

Uit de ingediende AERIUS-berekeningen blijkt dat in de beoogde situatie stikstofdepositie plaatsvindt ter plaatse van Natura 2000-gebieden. Deze depositie heeft mogelijk significante gevolgen voor die betreffende Natura 2000-gebieden. Beoordeeld moet worden of de referentie al voorziet in een (minimaal) even grote stikstofdepositie.

4.2 Effecten stikstof

4.2.1 Vaststellen van de referentiesituatie

Voor het vaststellen van de referentiesituatie zijn overzichten gegeven van alle verleende natuurtoestemmingen in tabel 1. De referentie voor het bedrijf aan de Nieuwstraat 3 te Geldermalsen wordt gevormd door een vergunning op grond van de toenmalige Natuurbeschermingswet 1998 met d.d. 25 maart 2015 (zaaknummer: 2014-011991).

Datum

2 november 2021

Zaaknummer

2016-009212

Blad

7 van 15

Tabel 1 natuurvergunning

Datum	Zaaknummer	Vergunningsoort	Omschrijving
25 maart 2015	2014-011991	Vergunning op grond van de toenmalige Natuurbeschermingswet 1998	Vergunning voor het houden van vleeskalveren in traditionele stallen

4.2.2 Vaststellen van vergunde capaciteit

Voor het vaststellen van de vergunde capaciteit zijn de gegevens aangeleverd zoals weergegeven in tabel 2. Tabel 2 is een samenvatting van situatie 1 uit de bijgevoegde AERIUS-berekening (bijlage 2). In deze berekening is tevens de emissie van alle bronnen en de daarbij behorende depositie terug te vinden. De vergunde activiteiten die de referentie vormen komen overeen met de bijgevoegde AERIUS-verschilberekening (situatie 1 – referentiesituatie).

Tabel 2 vergunde capaciteit

Bron/Stal	Soort	RAV-code/BWL/Brandstof	Hoeveelheid
Stal 1	Vleeskalveren	A 4.100 (traditioneel)	648
Stal 2	Vleeskalveren	A 4.100 (traditioneel)	470
Andere stikstofbronnen	Intern transport trekker en vrachtauto		
	Aan -en afvoer zwaar verkeer		
	Aan -en afvoer licht verkeer		
	CV bedrijfswoningen		

In de berekening van de referentiesituatie is de emissie van alle bronnen en de daarbij behorende depositie terug te vinden. Stikstofbronnen anders dan dieren hebben in het verleden nooit expliciet deel uitgemaakt van vergunningen. Voor zover deze onmisbaar zijn voor de vergunde activiteiten beschouwen we deze stikstofbronnen als impliciet vergund. Daarom is opname van de regel "Andere stikstofbronnen" in de tabel van de referentiesituatie toegestaan.

4.2.3 Aangevraagde situatie

Onderstaande tabel geeft de aangevraagde situatie weer. Tabel 3 is een samenvatting van situatie 2 uit de bijgevoegde AERIUS-berekening (bijlage 2). Uit situatie 2 blijkt de aangevraagde situatie zoals deze wordt beoogd. In deze berekeningen is eveneens de emissie van alle bronnen en de daarbij behorende depositie terug te vinden.

Tabel 3 aangevraagde situatie

Bron/Stal	Soort	RAV-code/BWL/Brandstof	Hoeveelheid
Stal 1	Vleeskalveren	A 4.100 (traditioneel)	656
Stal 2	Vleeskalveren	A 4.7 (emissiearm)	643
Andere stikstofbronnen	Intern transport trekker en vrachtauto		
	Aan -en afvoer zwaar verkeer		
	Aan -en afvoer licht verkeer		
	CV bedrijfswoningen		

4.2.4 Beoordeling van de effecten van stikstofdepositie

Door middel van intern salderen met de referentiesituatie komt de depositie uit op 0,00 mol/ha/j of lager. De aangevraagde activiteit leidt niet tot significante effecten op instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.

4.2.5 Effecten op Natura 2000-gebieden in Duitsland

Uw aanvraag blijft onder de grenswaarde van 7,14 mol N/ha/jaar op Duitse Natura 2000-gebieden. Verdere toetsing van effecten op Natura 2000-gebieden in Duitsland is daarom niet nodig.

4.3 Overige gebiedseffecten

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken is ongeveer 3,8 km. Door de afstand tot de Natura 2000-gebieden zijn er naast de effecten van stikstof geen andere effecten op deze gebieden.

4.4 Zienswijzen tegen ontwerpbesluit december 2020

Op 15 januari 2021 zijn door Van Hoof Advies tegen het vorige ontwerpbesluit zienswijzen ingediend namens de Coöperatie mobilisation fort he Environment U.A. (MOB) en de vereniging Leefmilieu te Nijmegen. Hieronder zijn de zienswijzen cursief en onverkort weergegeven, gevolgd door onze reactie.

Ten onrechte stikstofemissies geclaimd in de referentie

Er zijn ten onrechte stikstofemissies geclaimd in de referentiesituatie. Deze waren niet expliciet vergund. Het betreft ook geen onlosmakelijk met het vergunde project verbonden activiteiten.

Reactie

Stikstofbronnen anders dan dieren hebben in het verleden nooit expliciet deel uitgemaakt van vergunningen. Voor zover deze onmisbaar zijn voor de vergunde activiteiten beschouwen we deze stikstofbronnen als impliciet vergund. Daarom is opname van de regel "Andere stikstofbronnen" in de tabel van de referentiesituatie toegestaan.

Rav-emissiefactoren leveren in dit geval geen zekerheid van geen toename op

Er is inmiddels aanmerkelijke wetenschappelijke twijfel ontstaan met betrekking tot de stikstof emissies uit veehouderijstallen, met name uit emissie-arme stallen. Uit wetenschappelijk onderzoek volgt dat de ammoniakemissie van met name zogenoemde emissie-arme stallen veelal onderschat wordt. Verwezen wordt naar de brief van cliënte Mobilisation for the Environment aan het Adviescollege Stikstof problematiek op <https://mobilisation.nl/assets/foundation-6/media/22verhaal%20mob%20tegen%20opvullen.pdf>. Verwezen wordt ook naar het CBS-rapport waarnaar in die brief verwezen wordt.

Het gevolg daarvan is dat geoordeeld moet worden dat er geen wetenschappelijke zekerheid is dat de interne saldering waarvan sprake is, daadwerkelijk niet leidt tot een toename van de stikstofuitstoot. Er bestaat wetenschappelijke discussie over deze maatregel. Blijkens uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603, no. 18 punt 11 kan een dergelijke maatregel dan niet betrokken worden in de passende beoordeling. Vanzelfsprekend kan een dergelijke maatregel dan evenmin betrokken worden wanneer geoordeeld wordt dat vanwege de emissiewinst van deze maatregel helemaal geen passende beoordeling nodig is.

Er is geen wettelijke verplichting om te rekenen met de Rav-cijfers. Het is slechts gebruikelijk dit te doen. Dat gebruik dient echter gestopt te worden wanneer er wetenschappelijke discussie ontstaat over de cijfers. Dit gelet op het voorzorgbeginsel dat besloten ligt in art. 6 lid 3 Hrl en daarmee in de WNb. Er is dus niet zekergestellt dat de stikstofemissie niet toeneemt. Daarmee is evenmin zekergestellt dat de stikstofdepositie niet toeneemt op omliggende Natura2000-gebieden.

Reactie

Uit de jurisprudentie blijkt dat er mogelijk wetenschappelijke twijfel bestaat bij een aantal van de in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) opgenomen stalsystemen. De twijfel blijkt vooral te gaan over een aantal vloersystemen voor het huisvesten van melkrundvee (uitspraak rechtbank Noord-Nederland, 11 maart 2021, ECLI:NL:RBNNE:2021:810) en de goede werking van luchtwassers (uitspraak rechtbank Oost-Brabant, 9 april 2021, ECLI:NL:RBOBR:2021:1601). De huidige aanvraag gaat over het emissiearm huisvesten van vleeskalveren op stalsysteem BWL 2012.09; stal met hellende roostervloer in combinatie met hellende schijnvloer onder de roostervloer. Het stalsysteem is niet te vergelijken met een van de systemen waarbij mogelijk wetenschappelijke twijfel bestaat.

Over het algemeen hoeft ook niet getwijfeld te worden over het tot stand komen van emissiefactoren in de Rav, waardoor niet per definitie getwijfeld hoeft te worden aan alle emissiefactoren die in de Rav staan genoemd. De totstandkoming van emissiefactoren is een wetenschappelijk proces die constant aan bijstelling onderhevig is. In het verweerschrift van 31 mei 2021 op de uitspraak Noord-Nederland, gevoerd door de Landsadvocaat Pels Rijcken, wordt uitvoerig ingegaan over hoe de emissiefactoren tot stand komen en waarom deze factoren de best beschikbare wetenschappelijke kennis vormt omtrent emissie van ammoniak. Deze best beschikbare wetenschappelijke kennis is gebruikt om dit besluit op te stellen.

Significante effecten zonder toename niet uitgesloten

Ook als zekergesteld zou worden dat er geen toename van stikstofdepositie was ten opzichte van het referentieniveau (quod non) dan is nog altijd niet sprake van een zekerheid dat er geen significante effecten optreden. Hiertoe wijzen cliënten op het volgende:

De conclusie dat significante effecten op voorhand uitgesloten zijn, wanneer een nieuw project binnen het depositieplafond valt van de oude Hinderwet- of milieuvergunning die gold ten tijde van de referentiedata, dan wel de onderliggende natuurvergunning, is niet in overeenstemming met de jurisprudentie van het EU-Hof. Dat zou de hele vaststelling in punt 49 van het arrest Stadt Papenburg (ECLI:EU:C:2010:10), dat de uitvoering van een dergelijk project na opname van het betrokken gebied op de GCB-lijst onder art. 6 lid 2 Hrl zou blijven vallen, bij voorbaat betekenisloos maken. Immers op basis van die bepaling moeten significante gevolgen worden voorkomen, maar die zouden er dan per definitie niet zijn. Evenzo zou de opmerking van het Hof in punt 85 van het PAS-arrest, dat de uitvoering van een project dat nationaal was goedgekeurd vóór de referentiedatum toch onder art. 6 lid 2 Hrl valt en slechts in overeenstemming met deze bepaling is, wanneer er geen risico op significante effecten is, betekenisloos zijn. Hetzelfde geldt voor tal van andere arresten, zoals Grüne Liga, punt 41, ECLI:EU:C:2011:768, punt 126 en ECLI:EU:C:2016:8, punt 56 - dit is inmiddels vaste jurisprudentie. Vóór de referentiedatum milieuvergunde projecten dragen bij aan de stikstofoverbelasting en kunnen uiteraard significante gevolgen hebben. Significante effecten op natuurgebieden kunnen immers veroorzaakt worden door alle betrokken projecten, ook al dateren zij van vóór de datum waarop de Hrl in nationaal recht is omgezet (zie ook ECLI:EU:C:2017:301, punt 61).

Die conclusie is evenmin in lijn met de conclusie van de AG in ECLI:EU:C:2018:622, punt 60, dat art. 6 lid 2 en 3 Hrl niet slechts een gelijkblijven of beperkt dalen van de stikstof depositie vereisen, maar veeleer dat het niveau van de belasting zo ver wordt verminderd dat op lange termijn een gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt.

En het is in strijd met ecologische inzichten, dat hoe hoger, hoe langer de overbelasting met stikstof voortduurt, des te groter de negatieve gevolgen voor de stikstofgevoelige habitats zijn. Zie ook no. 9.1 van uitspraak ECLI:NL:RBOBR:2019:4830 en no. 14.5 van ECLI:NL:RVS:2019:1603.

Gelijkblijvende overmaat aan stikstofdepositie leidt dus niet tot gelijkblijvende natuurschade, maar tot een toename van de natuurschade.

Ook in dat geval dient de natuurvergunning dus niet zonder passende beoordeling verleend te worden.

Reactie

In deze vergunningaanvraag staan enkel ter beoordeling de mogelijke significant negatieve gevolgen van de aangevraagde activiteit. Een onderscheid moet worden gemaakt met het treffen van instandhoudingsmaatregelen en/of passende maatregelen met als doel het (generiek) reduceren van negatieve effecten zodat de instandhoudingsdoelen kunnen worden verwezenlijkt. Zie hiervoor de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 september 2020, zaaknummer 201606653, overweging 4.1. Anders dan indiener van de zienswijze lijkt te veronderstellen staan deze in deze vergunningprocedure niet ter discussie. Nu de aangevraagde activiteit vanwege de getroffen maatregelen geen significante effecten veroorzaakt, bestaat geen grond vergunningplicht waardoor de vergunning (positief) moet worden geweigerd.

Vergunning voor onbepaalde tijd

Gegeven de onzekere periode waarin de ongunstige staat van instandhouding zal blijven voortduren in combinatie met de onzekerheid over de werkelijk optredende stikstof emissies vanwege de beoogde bedrijfsvoering bent u ten onrechte voornemens een vergunning voor onbepaalde tijd te verlenen. Een ecologische schadebeoordeling heeft een maximale houdbaarheid van 10 jaar. Voor ecologischwetenschappelijke beoordelingen geldt als richtwaarde een periode van maximaal 10 jaar. Langer dan 10 jaar vooruitkijken kan in de ecologie niet wetenschappelijk worden onderbouwd. Uit deze vaststellingen volgt dat een vergunning verlenen voor onbepaalde tijd niet verenigbaar is met de plichten die voortvloeien uit de artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Er is immers geen zekerheid dat de te vergunnen activiteiten in een later stadium een nadelige invloed kunnen hebben op de ecologische situatie van de betrokken gebieden, waarvan de staat van instandhouding veelal ongunstig is. Zie ook ECLI:EU:C:2018:882, punt 103. De vergunningen kunnen niet worden verleend voor onbepaalde tijd.

Reactie

Het voornemen is nu de vergunningaanvraag te weigeren. Deze zienswijze is daarom niet 1-op-1 toepasbaar op de huidige situatie.

4.4 Conclusie

Gelet op de eerder vermelde uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State weigeren wij uw vergunningaanvraag aangezien het aangevraagde project niet leidt tot een toename van effecten, waaronder de effecten van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie. Daarom is er geen vergunning nodig.

5 Overige verplichtingen

U bent zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

6 Zienswijzen

Naar aanleiding van het ontwerpbesluit heeft de heer Ir. A.K.M. van Hoof, namens de Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (MOB) te Nijmegen en de Vereniging Leefmilieu te Nijmegen (onder andere met betrekking tot deze procedure) een zienswijze ingediend. De zienswijze wordt hieronder onverkort weergegeven, gevolgd door een reactie.

Zienswijze

In alle bovengenoemde ontwerpbesluiten is sprake van opvulling door het gebruik van geclaimd emissie-arme stalsystemen. Er is inmiddels echter aanmerkelijke wetenschappelijke twijfel ontstaan met betrekking tot de stikstofemissies uit veehouderijstallen, met name uit emissie-arme stallen. Uit wetenschappelijk onderzoek volgt dat de ammoniakemissie van met name zogenoemde emissie-arme stallen veelal onderschat wordt. Verwezen wordt naar de brief van cliënte Mobilisation for the Environment aan het Adviescollege Stikstof problematiek op [https://mobilisation.nl/assets/foundation-6/media/22verhaa1 % 20mob % 20tegen % 20opvu11en. pdf](https://mobilisation.nl/assets/foundation-6/media/22verhaa1%20mob%20tegen%20opvu11en.pdf). Verwezen wordt ook naar het CBS-rapport waarnaar in die brief verwezen wordt.

Het gevolg daarvan is dat geoordeeld moet worden dat er geen wetenschappelijke zekerheid is dat de interne saldering waarvan sprake is, daadwerkelijk niet leidt tot een toename van de stikstofuitstoot. Er bestaat wetenschappelijke discussie over deze maatregel. Blijkens uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603, no. 18 punt 11 kan een dergelijke maatregel dan niet betrokken worden in de passende beoordeling. Vanzelfsprekend kan een dergelijke maatregel dan evenmin betrokken worden wanneer geoordeeld wordt dat vanwege de emissiewinst van deze maatregel helemaal geen passende beoordeling nodig is.

Er is geen wettelijke verplichting om te rekenen met de Rav-cijfers. Het is slechts gebruikelijk dit te doen. Dat gebruik dient echter gestopt te worden wanneer er wetenschappelijke discussie ontstaat over de cijfers. Dit gelet op het voorzorgbeginsel dat besloten ligt in art. 6 lid 3 Hrl en daarmee in de WNb. Er is dus niet zekergesteld dat de stikstofemissie niet toeneemt. Daarmee is evenmin zekergesteld dat de stikstofdepositie niet toeneemt op omliggende Natura2000-gebieden.

Zie ook de uitspraken ECLI:NL:RVS:2019:1603, no. 39.5, ECLI:NL:RVS:2021:71, no. 10.3, ECLI:NL:RBNNE:2021:810 en ECLI:NL:RBOBR:2021:1601.

Nu de wetenschappelijke zekerheid omtrent de geclaimde emissiereducerende prestaties ontbreekt, is er geen zekerheid dat de stikstof depositie in de aangevraagde situatie niet toeneemt. Er is daardoor geen zekerheid dat er geen significante effecten optreden. Er is dus sprake van projecten met mogelijk significante effecten. Er is daardoor wel een natuurvergunningplicht. Wanneer u de aanvragen positief weigert wordt dat niet anders. Wanneer de bedrijven op basis van de positieve weigering de aangevraagde situatie realiseren, blijft men in overtreding omdat men zonder natuurvergunning een project realiseert met mogelijk significante effecten. U blijft de beginselplicht houden om handhavend op te treden wanneer deze projecten gerealiseerd worden.

U weigert de vergunningen dus terecht, maar geeft de aanvragers ten onrechte de indruk dat zij de gewenste bedrijfsvoering kunnen uitvoeren.

Reactie op de zienswijze

De emissiefactoren in de Rav-codes zijn tot stand gekomen op basis van wetenschappelijke onderzoeken en beoordelingen die ook internationaal worden toegepast. De Rav-lijst wordt regelmatig geactualiseerd aan de hand van nieuwe wetenschappelijke inzichten. Wij werken altijd met de laatste versie van het Rav waardoor wij ook gebruik maken van de laatste wetenschappelijke inzichten op het gebied van emissiearme huisvestingssystemen.

De emissiefactoren in de Rav zijn na de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland (11 maart 2021, ECLI:NL:RBNNE:2021:810) en later de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant (9 april 2021, ECLI:NL:RBOBR:2021:1601) ter discussie gesteld. In de eerste uitspraak wordt getwijfeld aan de wetenschappelijke onderbouwing van de Rav-factoren bij melkrundveesystemen. In de laatst genoemde uitspraak wordt de eerst genoemde uitspraak over luchtwassers genuanceerd.

Bij dit bedrijf worden geen emissiearme systemen bij melkrundvee en/of luchtwassers gerealiseerd. Specifiek kan daarover worden geoordeeld dat de gestelde wetenschappelijke onzekerheid met betrekking tot emissiearme systemen bij melkrundvee en luchtwassers niet van toepassing is bij de emissiearme stallen bij dit bedrijf.

Met betrekking tot het in twijfel trekken van alle emissiefactoren in de Rav kan het volgende worden gesteld. De emissiefactoren in de Rav zijn gebaseerd op metingen bij proefstallen in de praktijk volgens het in de Rav aangewezen meetprotocol (Protocol voor meting van ammoniakemissie uit huisvestingssystemen in de veehouderij 2013a) of een gelijkwaardige meetmethode. Rav-factoren kunnen ook gebaseerd zijn op 'afleidingen' van andere technieken waar gemeten is, of wetenschappelijk onderzoek. In veel gevallen zijn er ook ondersteunende modellen beschikbaar. Dit wordt getoetst door deskundigen van de Technische adviespool Rav (TAP).

In de systeembeschrijving is te vinden op basis van welk meetrapport de emissiefactor is vastgesteld. Het meetprotocol wordt onderhouden en geeft de laatste stand van kennis op het gebied van meten weer. Het Nederlandse meetprotocol lijkt daarbij sterk op het internationaal gebruikte VERA-protocol en bepaalt bij hoeveel stallen in de praktijk gemeten moet worden om een emissiefactor voor Nederlands gebruik te verkrijgen. Voorwaarde is wel dat de stal met het stalsysteem gebouwd en gebruikt wordt volgens de in de Rav genoemde systeembeschrijving. Het bevoegd gezag ziet hierop toe. Als er nieuwe wetenschappelijke inzichten komen dan kan dat leiden tot aanpassing. Een recent voorbeeld hiervan uit de - aan de Rav verwante - Regeling geurhinder en veehouderij is de aanpassing door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) van de emissiefactor voor geur voor gecombineerde luchtwassers. Het CBS-rapport, of andere rapporten, zijn tot nu toe geen aanleiding geweest om Rav-emissiefactoren te wijzigen.

De emissiefactoren van de Rav zijn tot stand gekomen op basis van de best beschikbare wetenschappelijke meetmethode en beoordeling volgens een procedure die ook internationaal wordt toegepast. De door ons in dit besluit gebruikte emissiefactoren zijn daarom de meest actuele wetenschappelijke inzichten voor wat betreft de ammoniakemissie vanuit dierenverblijven. De emissiefactoren zijn daarom goed bruikbaar om de ammoniakemissie vanuit dierenverblijven te berekenen. De zienswijze geeft geen aanleiding om het besluit te wijzigen ten opzichte van het ontwerpbesluit.

7 Juridische grondslagen

Dit besluit is genomen op grond van:

Wet natuurbescherming artikel 2.4

Wet natuurbescherming, artikel 2.7, lid 2 en 3

Wet natuurbescherming artikel 5.3 lid 1

Wet stikstofreductie en natuurverbetering

Besluit natuurbescherming, artikel 2.14, lid 3

Uitspraak Raad van State inzake Logtsebaan, 201907146/1/R2 (ECLI:NL:RVS:2021:71)

Beleidsregels procedure besluitvorming Wet natuurbescherming Gelderland

Datum

2 november 2021

Zaaknummer

2016-009212

Blad

15 van 15

BIJLAGE 2**AERIUS-berekeningen**

- Verschilberekening (kenmerk RnEevLQqiZRn d.d. 18 december 2020)
- Beoogde situatie (kenmerk RY4z5tgTgd6b d.d. 18 december 2020)